

„Овој документ е овозможен со поддршка на американскиот народ преку Агенцијата за меѓународен развој на САД (УСАИД). Содржината на документот е заеднички став на стопанските комори: Стопанска Комора на Македонија, Стопанска Комора на северозападна Македонија, Стопанска комора за информатички и комуникациски технологии – МАСИТ и Сојуз на Стопански Комори на Македонија **и не ги одразува ставовите на УСАИД или Владата на САД.**“

ПРЕДЛОЗИ ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СЕМЕНСКИ И САДЕН МАТЕРИЈАЛ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ РАСТЕНИЈА

1. Член 8, став 10 и 11

Постоечки Закон утврдува:

- Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува начинот на пакувањето и преиспитувањето на семенскиот материјал од одделни видови, земањето примероци за анализа, сертифицирањето, етикетањето на партиите семе, формата и содржината на етикетата, максималната големина на партија семе и методите за испитување на квалитетот на семенскиот материјал кај земјоделските растенија.
- Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува начинот на пакувањето, преиспитувањето и етикетањето, формата и содржината на етикетата, начинот и постапката за официјална сертификација на садниот материјал, како и условите во поглед на сортната чистота и квалитетот на садниот материјал од одделни видови земјоделски растенија.

Предлог измена: Предлагаме Министерот да го пропишува и начинот на препакувањето и предлагаме ставовите да се изменат и да гласат:

- (10) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува начинот на пакувањето, препакувањето и преиспитувањето на семенскиот материјал од одделни видови, земањето примероци за анализа, сертифицирањето, етикетањето на партиите семе, формата и содржината на етикетата, максималната големина на партија семе и методите за испитување на квалитетот на семенскиот материјал кај земјоделските растенија.
- (11) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува начинот на пакувањето, препакувањето, преиспитувањето и етикетањето, формата и содржината на етикетата, начинот и постапката за официјална сертификација на садниот материјал, како и условите во поглед на сортната чистота и квалитетот на садниот материјал од одделни видови земјоделски растенија.

Аргументација: Измените на член 8, став 10 и 11, имаат за цел да влијаат на намалување на трошоците на снабдувачите кои претставуваат значаен дел од процесот на трговија со семенски и саден материјал. Покрај наведеното, предлог измената ќе овозможи да се зголеми и ефикасност која е особено важна во наведениот процес, а се ова ќе придонесе кон создавање на услови за зголемување на конкурентноста на пазарот, која пак позитивно ќе се одрази на зголемување на квалитетот

2

2. Член 9, став 1

Постоечки Закон утврдува:

- (1) Семенски и саден материјал од видови и сорти на земјоделски растенија можат да се стават во трговија доколку сортата е запишана во националната сортна листа или во Европскиот заеднички каталог на сорти од земјоделски растителни видови или семенскиот материјал од други земји кој врз основа на прописите за еквивалентност на Европската унија е одобрен за увоз во земјите членки со исклучок на семенски и саден материјал од овошните растенија, украсните растенија и семе од треви кои не се наменети за семенска мешавина.
- (2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува видовите на земјоделски растенија кои мора да се запишат во националната сортна листа.

Предлог измена: Предлагаме член 9, став 1, да се измени и да гласи:

- Семенски и саден материјал од земјоделски растителни видови и сорти можат да се стават во трговија доколку сортата е запишана во националната сортна листа или во Европскиот заеднички каталог на сорти од земјоделски растителни видови или семенски и саден материјал од други земји кој врз основа на прописите за еквивалентност е одобрен за увоз во земјите членки на Европската унија.
- Став 2 да се избрише.

Аргументација: Предлог измената има за цел да ги изедначи условите за трговија со семенски и саден материјал од сите земјоделски растенија. За да се спроведе оваа измена потребно е да се направи домашна сортна листа од овошни и украсни растенија и треви. Во случај да постоење на бариера за спроведување на наведеното неопходно е да се најде механизам кој ќе ја реши идентификувана состојба за која се бара измената и да се овозможи регулација на пазарот во овоштарското производство.

Доколку се изготви домашна сортна листа од овошни и украсни растенија и треви, тревите кои се наменети за семенска мешавина, т.е. тревите наменети за уредување да не бидат опфатени со оваа сортна листа и да си останат во слободен увоз, како и до сега, имајќи предвид дека од 2010 година ова правило се применува за сите увозници на семе - трева.

3. Член 24а

Предлог измена: Предлагаме да се воведат нов член 24а кој ќе гласи Официјално препакување и во 3 става го утврдува следното:

3

- (1) Семенскиот и садниот материјал од видови земјоделски растенија, кој бил спакуван и официјално сертифициран, може да се препакува во помали пакувања и повторно официјално да се сертифицира под официјален надзор по претходно барање од снабдувачот до Управата и повторно ќе се издадат официјални етикети на помалите пакувања, согласно членот 23 од овој закон.
- (2) По исклучок на првиот став од овој член, семенскиот и садниот материјал од увоз може да се препакува и повторно официјално сертифицира на територијата на РМ, само доколку снабдувачот достави дозвола од производителот на оригиналното пакување на семенскиот односно садниот материјал, дека снабдувачот увозник, има право да врши препакување во помали пакувања согласно овој закон.
- (3) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува начинот и постапката при препакувањето на семенскиот и садниот материјал.

Аргументација: Оваа измена е во корелација со предлог измената на член 8, и има за цел да го утврди начинот и во кои случаи ќе се врши препакувањето на семенскиот и саден материјал. Дополнително, кон оваа измена ќе се применат и позитивните ефекти од промената на член 8, а уште повеќе се допринесе кон прецизирање и регулирање на препакувањето кое е неопходно и значајно.

4. Член 37

Постоечки Закон утврдува:

- (1) Управата ја запишува сортата во национална сортна листа доколку: Сортата има DUS – тест, VCU – тест и име согласно со член 41 од овој закон или Сорти со заштитена географска ознака на потекло - автохтона сорта.
- (2) Сортата доколку е генетски модифицирана, Управата ја запишува во националната сортна листа доколку ги исполнува условите за упис од став 1, алинеа 1 на овој член, да е во согласност со прописите за генетски модифицирани сорти и да не е штетна за здравјето на човекот, животните, животната средина и природата. Генетските модифицирани сорти да бидат јасно означени како такви во Националната сортна листа.

Предлог измена: Предлагаме да се воведат нов став број 3, кој ќе гласи:

- (3) По исклучок на став 1 од овој член, сортата се запишува на Националната сортна листа и без DUS тест, се до влегувањето на Република Македонија во ЕУ.

Аргументација: Со измената на членот 37 се овозможува запишување на сортата на Националната сортна листа само со VCU тест и непречено тргување во национални рамки се до влегувањето на Република Македонија во Европската Унија. Измена предвидува поголема временска рамка која е неопходна и нема да влијае на внатрешната трговија.

5. Член 48, став 1, алинеа 3

Постоечки Закон утврдува:

- (1) Сортата се брише од националната сортна листа, ако:
  - одгледувањето на сортата во Република Македонија ќе влијае негативно на здравјето на луѓето, животните или растенијата, животната средина и природата,
  - одржувачот бара бришење на сортата пред истекот на важноста на решението,
  - сортата не ја задржува различноста, еднообразноста и стабилноста – DUS тест
  - престаната е важноста на селекционерското право или е поништено селекционерското право, и
  - трошоците наменети за одржување на сортата во националната сортна листа не се платени.

Предлог измена: Предлагаме ставот да се измени и да гласи :(1) Сортата се брише од националната сортна листа, ако:

- одгледувањето на сортата во Република Македонија ќе влијае негативно на здравјето на луѓето, животните или растенијата, животната средина и природата;
- одржувачот бара бришење на сортата пред истекот на важноста на решението;
- сортата не ја задржува различноста, еднообразноста и стабилноста;
- трошоците наменети за одржување на сортата во националната сортна листа не се платени и
- престаната е важноста на селекционерското право или е поништено селекционерското право

Аргументација: Со измената на член 48 се овозможува сортите за внатрешна употреба да не мора да се испитуваат со DUS тестирање што е утврдено дека претставува предизвик за агро компании и негативно влијае на нивното работење.

6. Да се воведат нов член кој ќе гласи Воведување на сортна листа на слободни сорти за производство

Предлог измена: Предлагаме да се воведат нов член кој ќе гласи Воведување на сортна листа на слободни сорти за производство и го утврдува следното:

5

- Слободните сорти на кои им е поминат рокот на важност и продолжување на важност во националната сортна листа се интегрираат во Листа на слободни сорти за производство под контрола на Управата за семе и саден материјал и се користат за производство.

Аргументација: Покрај Европскиот каталог на сорти кој е за заштита на сорти и заштита на авторски права, во Европската Унија и во светот постои и Листа на слободни сорти, составена од сорти кои им е поминат рокот на важност и продолжување на важност на националната сортна листа или Европскиот каталог. Во Република Македонија наведеното не е регулирано и затоа нема производство, а истото има потенцијал да се спроведува и да ја збогати агро понудата на Македонија. Ова особено се однесува на градинарски, фуражни и житни растенија. Во некои земји листата на слободни сорти на семиња со симнување од сортна листа се додаваат на автохтони сорти.

7. Член 50, став 2

Постоечки Закон утврдува:

- (2) Пријавувачот го докажува одржувањето на сортата преку доставување на DUS-тест до Управата.

Предлог измена: Да се воведо нов став број 6 кој ќе гласи:

- (6) Ставот 2 од овој член има важност од моментот на пристапување на Република Македонија во ЕУ.

Аргументација: Со додавање на став 6 во член 50 се утврдува дека обврските во однос на DUS тестирањето, не се обврзувачки со до влегувањето на Република Македонија во Европската Унија. На овој начин ќе придонесе кон намалување на трошоците на снабдувачите и се задржуваат постоечките сорти на Националната сортна листа.

8. Прекршочни одредби

Постоечки Закон утврдува:

Прекршочните одредби во членовите 65а, 66, 66а и 67 утврдуваат високи износи на глоби кои сметаме дека неопходно е да се намалат со цел креирање на законски решенија кои ќе стимулираат развој, а не воспоставуваат репресивна дестимулирачка казнена политика. Исто така, согласно стратешките определби за хармонизација со европското законодавство истите потребно е да кореспондираат за прекршочните одредби во Европската унија.

Предлог измена: Предлагаме членовите да се изменат согласно утврдени износи во Европската Унија за прекршоци од страна на правни и физички лица и да гласат:

1. Член 65а

- Став 1 - Глоба во износ од 30.000 евра во денарска противвредност да се измени и износот на глобата да гласи од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност
- Став 3 - Глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност да се измени и износот на глобата да гласи 500 евра во денарска противвредност

2. Член 66

- Став 1 - Глоба во износ од 6.000 евра во денарска противвредност да се измени и износот на глобата да гласи од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност

3. Член 66а

- Став 1 - Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност да се измени и износот на глобата да гласи 3.000 евра во денарска противвредност

4. Член 67

- Став 1 - Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност да се измени и износот на глобата да гласи 500 евра во денарска противвредност

Аргументација: Со измената на членовите во делот за прекршочните одредби се намалуваат износите на глобите кои може да се изречат во корелација во износите кои се утврдени во европското законодавство. На овој начин се допринесува кон хармонизација со европската регулатива а истото се овозможува и еднаквост во можноста за казнување на сите субјекти во агро процесот.

9. Член 68, став 2

Постоечки Закон утврдува:

- (2) Сортите кои се запишани или ќе се запишат во националната сортна листа до денот на влегувањето во сила на овој закон, а кои не се испитани во поглед на различноста, хомогеноста и стабилноста - DUS тест, треба да се испитаат или да се обезбедат резултати за тоа најдоцна во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

7

Предлог измена: Предлагаме ставот да се измени и да гласи:

- (2) Сортите кои се запишани или ќе се запишат во националната сортна листа до денот на влегувањето на Република Македонија во ЕУ, а кои не се испитани во поглед на различноста, хомогеноста и стабилноста - DUS тест, треба да се испитаат или да се обезбедат резултати за тоа најдоцна во до денот на влегувањето на РМ во ЕУ.

Аргументација: Измените во членовите 68 и 69 овозможуваат брза и практична примена на новите членови, а се излегува и во пресрет на барањата на снабдувачите со семенски и саден материјал кои се соочуваат со предизвици во нивната имплементација.

10. Член 69

Постоечки Закон утврдува:

- Започнатите постапки до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе продолжат согласно со законот што важел до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Предлог измена:

- Започнатите постапки до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се третираат во согласност со овој закон.

Аргументација: Измените во членовите 68 и 69 овозможуваат прецизирање и обезбедуваат на имплементација на законот.

11. Укажуваме и дека издавањето на документи,согласности,сертификати или етикети од Управата за семе и саден материјал кон заинтересираните правни или физички лица треба да биде во рок од 3 (три) дена, а во исклучителни ситуации во рок од 5 (пет) дена.

12. Во врска со контролната функција и надлежноста на Државниот инспекторат за земјоделство Напоменуваме дека неопходно е да се разграничи сметководствената контрола и контролата на терен, односно контролата на терен е занемарена и ова претставува клучен проблем.

13. Потребно е промена на постапката на вршење на инспекциски контроли во магацините по стигнувањето на робата, бидејќи при оваа постапка се зголемува временскиот период на чекање за одобрување на робата за продажба, а при тоа не секој семенски материјали може да бидат чувани во магацините поради губење на својствата, па поради тоа е неопходно веднаш да се дистрибуираат до

земјоделските аптеки и на крајот до крајниот корисник (како што е случај со семето од компир или семе од арпаџик). Со промена на оваа постапка, ќе се намали бројот на контроли при увоз на овој семенски материјал, а транспортот на дел од семенскиот материјал би се извршил директно до магацините на увозниците на територијата на Република Македонија, со што нема да се врши повторна редистрибуција која значи и дополнителни трошоци и зголемување на цената на производите.

14. Сметаме дека **цените на услугите кон заинтересираните страни за етикети, испитувања и останати услуги, треба да бидат конкурентни односно во износи согласно пазарни услови.**